

Motion till riksdagen 2009/10:Sf8

**av Veronica Palm m.fl. (s, v, mp)
med anledning av prop. 2009/10:45**

Kompletterande förändringar i sjukförsäkringen, m.m. i samband med förstärkta insatser för återgång i arbete

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår proposition 2009/10:45 Kompletterande förändringar i sjukförsäkringen, m.m. i samband med förstärkta insatser för återgång i arbete.

Motivering

Att den som kan arbeta också ges möjlighet till det är en avgörande del i sjukförsäkringen, detta för att försäkringen i sig ska värna allas rätt till arbete men även vara ekonomiskt hållbar. De av oss som har oturen att bli sjuka ska ha rätt till en sjukförsäkring värd namnet. Sjukförsäkringen ska ge ett gott ekonomiskt skydd vid sjukdom och nedsatt arbetsförmåga. Den ska vara en standardförsäkring grundad på inkomstbortfallsprincipen, vilket innebär att man inte ska behöva gå från hus och hem när man genom sjukdom eller skada mist eller fått nedsatt arbetsförmåga. Genom solidarisk finansiering och bred riskutjämning bidrar sjukförsäkringen till ett gott ekonomiskt skydd för alla, men försäkringen ska lika mycket vara en brygga tillbaka till arbetslivet.

Vår utgångspunkt är att alla människors förmåga till arbete ska tas till vara. Arbetslivets krav måste möta den enskildes förutsättningar och förmåga och vara utformade så att vi kan och orkar jobba ett helt arbetsliv. Det vinner både den enskilde och arbetsgivaren på. Människor som mår bra och känner trygghet presterar också bättre. Vi vill investera i en arbetslinje som är värd namnet. Varje arbetad timme behövs.

Människor som skadats eller blivit sjuka ska utan dröjsmål erbjudas stöd som är individuellt anpassat och som ökar förutsättningarna för att återgå till arbete. Flera utredningar visar att ju tidigare och ju närmare individen och

Fel! Okänt namn på

arbetsplatserna åtgärderna sätts in, desto större är chansen för människor att komma tillbaka. Inte minst arbetsgivarna har en central funktion i en rehabilitering värd namnet. Andra nyckelaktörer är Försäkringskassan, företagshälsovården, hälso- och sjukvården, arbetsmarknadens parter och Arbetsförmedlingen. Det systematiska arbetsmiljöarbetet och skyddsombudens ställning måste stärkas.

Den som har komplexa behov eller nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionshinder eller sjukdom ska ha rätt till stöd för att kunna jobba och bidra utifrån sina förutsättningar.

Regeringen har i grunden förändrat och försämrat sjukförsäkringen. Det har skett i snabb takt och utan att lyssna på de personer som drabbas, arbetsmarknadens parter eller ens de egna myndigheterna. Redan från början präglades förändringarna av hafs och slarv, dåligt underbyggda förslag och brist på konsekvensanalys. Detta har inneburit att sjukförsäkringen, men också a-kassan, nu är ett sådant lappverk att varken de försäkrade eller de som ska tillämpa reglerna längre har en rimlig chans att kunna överblicka, förstå och tolka reglerna. Rättssäkerheten är därmed hotad.

Vi har redan från början sagt nej till de dogmatiska tidsgränser riktade mot enskilda som regeringen, trots avsaknad av just rehabilitering, kallar rehabiliteringskedjan. Utsorteringskedjan är ett mer passande namn. Vi säger också nej till sänkta ersättningsnivåer och till stupstocken i sjukpenningen. Den som är sjuk och inte kan arbeta ska ha rätt till sjukpenning, även om man är sjuk en längre tid. Ersättningen ska vara 80 % under hela sjukskrivningsperioden.

Nu har regeringen upptäckt det som även de egna myndigheterna tidigt varnade för. Människor håller på att bli försäkringslösa. Redan till årsskiftet står ca 15 000 personer på Arbetsförmedlingens tröskel, mitt under lågkonjunkturen, med risk att hamna i reellt utanförskap. Totalt handlar det enbart under nästa år om 54 000 personer. Regeringen tvingas nu i stor hast lägga fram förslag om hur dessa människor ska tas om hand.

Propositionen ger upphov till fler frågor än den ger svar. Remisstiden är mycket kort. Någon prövning i Lagrådet hinns inte med. Flera remissinstanser är kritiska till förslaget, något som för övrigt inte framgår av propositionen. Försäkringskassan påpekar att den extremt korta tiden mellan riksdagsbeslut och till dess att reglerna ska börja gälla innebär att de försäkrade inte kommer att kunna få adekvat information i tid och att övergången mellan ersättningen från sjukförsäkringen till aktivitetsstödet oundvikligen kommer att medföra uppehåll i utbetalningarna till de försäkrade. Försäkringskassan menar också att regeringen gör en alltför optimistisk bedömning av hur många av de försäkrade som på lång sikt kommer att kunna lämna sjukförsäkringen. Sveriges Kommuner och Landsting konstaterar att förslaget inte är tillräckligt genomarbetat. Från fackligt håll kommer kraftig övergripande kritik. LO menar att stödet till den enskilde borde ha utformats före de omfattande förändringarna av sjukförsäkringen. Nu har människor som närmar sig utförsäkring tvingats leva i ovisshet. LO pekar också på att introduktionsprogrammet hos Arbetsförmedlingen inte är föremål för remissbehandling, utan endast konsekvensändringarna av att ett sådant införs. TCO skriver i sitt remissyttrande att enskilda människor flyttas runt mellan olika aktörer och myndigheter. Men

tillräckligt stöd saknas för dem som drabbats av ohälsa. Rehabiliteringskedjan fungerar i praktiken som ett utsorteringsinstrument. TCO pekar också på att stödinsatser till den enskilde bör sättas in tidigare i sjukskrivningsprocessen i betydligt högre utsträckning än vad som sker i dag. De tidsgränser som nu finns i sjukförsäkringen riskerar att leda till en passiv väntan på att någon av tidsgränserna infaller. Vidare skriver TCO att det i regeringens förslag märks mycket lite av de insatser som skulle behövas för att skapa en plats på arbetsmarknaden för många av de människor som nu utförsäkras. En nationell kraftsamling av forskare efterlyses för att vetenskapligt kartlägga vad som i verkligheten händer med de personer som går in i långtidssjukskrivning och långtidsarbetslöshet.

Tydligt är att regeringen har tvingats inse att stupstocken i sjukförsäkringen inte fungerar som man tänkt och att man till viss del vill mildra effekterna av tidigare fattade beslut. Regeringen vill i propositionen t.ex. klargöra att personer som vårdas på sjukhus, får omfattande vård i hemmet eller har förlorat verklighetsuppfattningen fortfarande kan få sjukpenning. Man kan också sträcka sig till att en person kan få ytterligare sjukpenningdagar om det finns risk för *allvarlig* försämring av en persons sjukdom vid återgång till arbete eller ett arbetsmarknadspolitiskt program. Det kommer att innebära nya förnedrande gränsdragningsdiskussioner mellan handläggare och enskilda.

Vi noterar också att regeringen backar i fråga om regler som man tidigare har infört. Det gäller t.ex. den s.k. överhoppningsbara tiden som tidigare sänkts till fem år men som nu utökas till tio år. Man återinför också rätten för en försäkrad att återfå tidigare sjukpenninggrundande inkomst efter en period med sjukersättning eller aktivitetsersättning. Denna rätt tog regeringen bort den 1 juli 2008. Den hårdföra linjen fick uppenbarligen inte de effekter regeringen tänkt sig.

Det är anmärkningsvärt att regeringen hanterar försäkringssystemet som en experimentverkstad där man försöker åtgärda de värsta problemen efter hand. Det är människor och familjer som drabbas.

Vi noterar vidare att regeringen väljer att göra förändringar i synen på arbetsförmåga, utan att invänta den utredning man själv tillsatt.

Regeringen konstaterar i sin jämställdhetsanalys att förslaget inte har några konsekvenser för jämställdheten. Det är en alltför grund analys där ingen hänsyn tas till att en mycket stor andel av dem som nu kommer att utförsäkras från sjukförsäkringen är kvinnor.

Regeringen har också upptäckt att sjuka människor inte försvinner bara för att de förlorar sin ersättning. De finns kvar och behöver fortfarande hjälp och stöd. Med regeringens nya förslag tvingas många nu att leva på mindre än 4 000 kronor i månaden. Samtidigt vittnar kommunerna om att kostnaderna för försörjningsstöd skenar, som en naturlig följd av regeringens politik. Det är inte värdigt ett välfärdssamhälle att människor blir fattiggjorda.

Vi säger mot bakgrund av det ovanstående nej till regeringens förslag. I stället vill vi ha en sjukförsäkring som ger människor hjälp och stöd att snabbt komma tillbaka till arbete och ekonomisk trygghet under den tid rehabiliteringsarbetet tar. Sjukförsäkringen ska ersätta inkomstbortfall, vara generell

Fel! Okänt namn på

och finansieras solidariskt. Den ska också vara en brygga tillbaka till arbetslivet, ett arbetsliv där alla människors vilja och förmåga till arbete tas till vara.

Stockholm den 4 november 2009

Veronica Palm (s)

Kalle Larsson (v)

Ronny Olander (s)

Kurt Kvarnström (s)

Matilda Ernkrans (s)

Björn Lind (s)

Thomas Nihlén (mp)

Gunvor G Ericson (mp)

Siw Wittgren-Ahl (s)

Göte Wahlström (s)

Jasenko Omanovic (s)

LiseLotte Olsson (v)